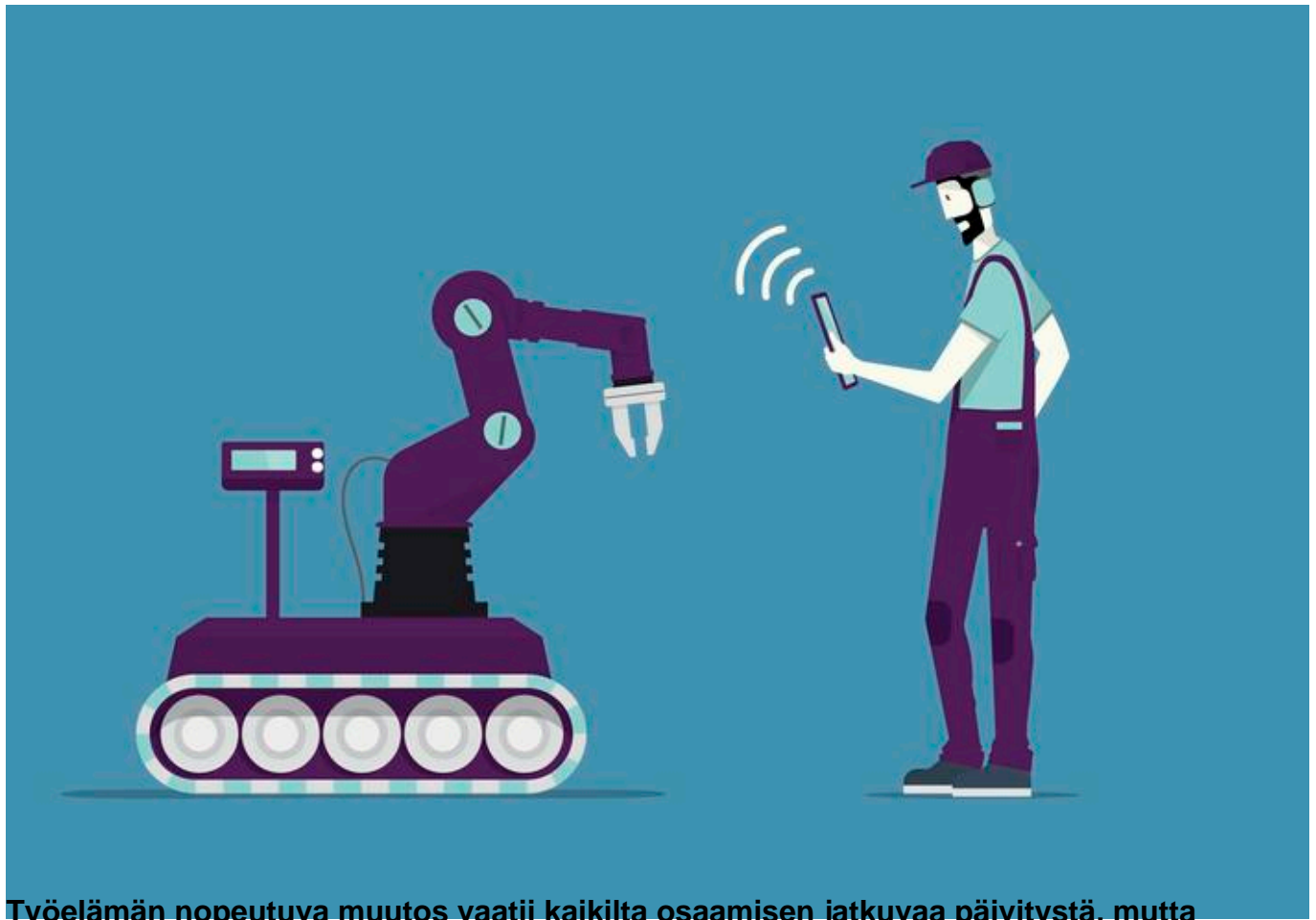

Jatkuvaa oppimista tarvitsevat kaikki

Työelämän nopeutuva muutos vaatii kaikilta osaamisen jatkuvaa päivytystä, mutta erityisen tärkeää se on pelkän peruskoulun oppien varassa oleville. Heitä on Suomessa 300 000.

Työikäisten osaamisen parantamisesta on puhuttu pitkään ja laadittu monia selvityksiä. Nyt asiassa ollaan pääsemässä kunnolla liikkeelle, kun jatkuvaan oppimiseen valmistellaan isoa uudistusta.

Hallitusohjelmaan kirjattua asiaa pohtii opetusministerin johtama parlamentaarinen ryhmä, jonka työhön osallistuvat kaikki eduskuntapuolueet, työmarkkinajärjestöt ja keskeiset ministeriöt. Mukana ovat myös koulutuksen järjestäjät ja keskeiset järjestöt.

Opetus- ja kulttuuriministeriön suunnittelupäällikkö **Kirsi Heinivirta** sanoo, että keskeisenä tavoitteena on monipuolistaa ja muuttaa koulutustarjontaa vastaamaan työelämän tarpeita.

– Kohtalaisen uskottava arvio on, että joka neljäs työtehtävä muuttuu merkittävästi tai häviää kokonaan seuraavan 10–20 vuoden aikana automatisaation, robotisaation ja tekoälyn vuoksi.

LIIAN MONI PELKÄN PERUSKOULUN VARASSA

Osaamisen kehittämisen haastetta lisää se, että rutiinitehtävien siirtyminen koneiden hoidettaviksi vie töitä etenkin alemman koulutustason työntekijöiltä. Uudet työtehtävät taas edellyttävät usein korkeakoulutasoista osaamista.

– Tämän aukon täyttämiseen tarvitsemme isoimman osaamisloikan, Kirsi Heinivirta toteaa.

Suurin huolenaihe koko kansantalouden kannalta on se, että työelämässä, työttöminä tai kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolella on iso määrä heikoilla perustaidoilla olevia ihmisiä.

Pelkän peruskoulun tietojen ja taitojen varaan jää vuosittain noin 15 prosenttia ikäluokasta. 25–59-vuotiaista suomalaisista heitä on yhteensä noin 300 000.

Heikot perustaidot kasautuvat tyypillisesti vanhemman ikäisille, matalasta sosiaaliekonomisesta taustasta tuleville ja maahanmuuttajille.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD suositteli heikoilla perustaidoilla olevien aikuisten tukemiseen ”hakevaa toimintaa”, jossa heille tarjotaan aktiivisesti juuri heille räätälöityjä koulutuksia.

– Esimerkiksi TSL:n kaltaiset vapaan sivistystyön organisaatiot voisivat olla tässä tärkeitä toimijoita, sillä niillä on läheinen tuntuma työelämään.

Heinivirta toivoo, että työpaikoillakin kiinnitetään huomiota koulutusresurssien kohdentumiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitysten mukaan eniten koulutautuvat korkeammassa asemassa olevat, kuten yritysten johto ja asiantuntijat.

TIETOTYÖN RUTIINIT SIIRTYVÄT ROBOTEILLE

Maria Vuontisvaara tuntee hyvin uuden teknologian vaikutukset työelämään, sillä hänen yrityksensä MOST Digital kehittää ohjelmistorobotiikkaan ja tekoälyyn perustuvia automaattoratkaisuja eri toimialoille, kuten terveystalouteen, taloushallintoon ja teollisuuteen.

– Digitalisaatio muuttaa työelämän perusteellisesti kaikkialla siellä, missä dataa käsitellään. Tulevina vuosina kaikki rutiinityöt automatisoidaan, eikä samoja tietoja tarvitse näpytellä useaan paikkaan.

Näin esimerkiksi terveydenhoidon henkilökunta voi keskittyä olennaiseen eli potilaiden kohtaamiseen ja hoitamiseen. Vuontisvaara huomauttaa, että nyt lääkärin työajasta jopa kolmasosa saattaa kulua potilastietojen kirjaamiseen eri järjestelmiin tai muihin hallinnollisiin rutiinitöihin.

Automaatiossa kehitys on nopeinta aloilla, joissa käsitellään isoja tietomääriä. Pankki- ja vakuutusalat ovat sellaisia, mutta myös talous- ja henkilöstöhallinnossa uuden teknologian käyttö yleistyy vauhdilla.

Esimerkiksi tilitoimistoissa on otettu käyttöön ohjelmistorobotteja, jotka poimivat ja siirtävät

automaattisesti niille opetettuja tietoja tietojärjestelmistä toiseen. Käytössä on myös tekoälyyn perustuvia sovelluksia. Ne osaavat esimerkiksi tulkita ostolaskuja ja laittaa ne kirjanpidossa oikeaan paikkaan.

TYÖ MUUTTUU, MUTTA EI VÄHENE

Mutta miten käy työpaikkojen, jos robotit ja tekoäly hoitavat tulevaisuudessa rutiinityöt? Tähän kysymykseen Vuontisvaarakin saa aika ajoin vastata.

– Pelko uusista asioista ja muutoksista on inhimillistä. Lohdullista kuitenkin on, että itse työ ei vähene. Päinvastoin, digitalisaatio antaa mahdollisuuden keskittyä entistä vaativampiin ja mielekkäämpiin työtehtäviin.

– Automaation paradoksi onkin, että vaikka teemme tulevaisuudessa aiempaa vähemmän, vaikutamme työn tuloksiin nykyistä enemmän.

Vuontisvaaran mukaan yhä useampi tietotyön tekijä valvoo ja ohjaa tulevaisuudessa automaattisen järjestelmien toimintaa. Myös tietojen analysoinnin ja asiakaspalvelun rooli korostuu. Esimerkiksi kirjanpitäjän työssä se voi tarkoittaa numeroista tehtyjen havaintojen avaamista yrityksen johdolle.

Vuontisvaaran ennustuksen mukaan kymmenen vuoden kuluttua Suomessa on ammatteja, joiden olemassaoloa emme osaa vielä edes kuvitella. Jo nyt ensimmäisten yritysten palkkalistoilla on robottikuiskaajia, jotka opettavat älykkäitä järjestelmiä entistä paremmiksi.

– Yksittäiselle työntekijälle muutos tarkoittaa, että kapea-alaisen osaamisen sijaan on hyvä pystyä hahmottamaan laajempia kokonaisuuksia ja ymmärtää asioiden syy- ja seuraussuhteita. Tässä tarvitaan loogista päättelykykyä, jota esimerkiksi matematiikan opiskelu vahvistaa.

Vuontisvaaran mielestä kaikkien ei tarvitse osata ohjelmointia, mutta sen perustaitojen hallitseminen auttaa hahmottamaan digitaalisten järjestelmien toimintaa.

– Jatkuvässä oppimisessä kannattaa pitää mielessä myös pehmeämmät taidot. Esimerkiksi asiakaspalvelu-, vuorovaikutus- ja viestintätaitojen merkitys korostuu yhä useammassa ammatissa.

Matti Remes
Kuva: Istockphoto

[Kerro meille tämän linkin kautta, mitä mieltä olit artikkelista. Vastanneiden kesken arvomme kirjapalkintoja.](#)